

Dolenjske Novice.

Izhajajo 1. in 15. vsacega meseca. Cena jim je za celo leto 1 gld., za pol leta 50 kr. — Naročnino in dopise sprejema J. Krajec v Novem mestu.

Kdor želi kako oznanilo v „Dolenjske Novice“ natisniti dati, plača za vsako vrsto z navadnimi črkami 8 kr. za enkrat, dvakrat 12 kr., trikrat 15 kr.

Nevednost v postavah.

Koliko sitnost in škode je že imel naš kmet, ko ni poznal postave. Res, toliko postav se izdā, pa se malo skrbi, da bi postave prišle ljudstvu na znanje. Iz vsega srca nam je torej „Sl. Gosp.“ govoril, ko je te dni tako-le pisal:

„Vsaka postava pa nas veže brž, ko se izdā. Pri njej ni izgovora, da je ne poznamo. Kedar se je kaka izdala, ravnati nam se je po njej vse eno, ali jo poznamo ali pa ne. Postava je, in to odloči. Nikakor ne gre je prezreti ali pustiti v nemar. Iz tega pa tedaj lahko vemo, koliko je imenitno vedeti postave.“

Naše slovensko ljudstvo ima to že od Boga, da čuti, kaj je prav ali pa ni prav. Postav sicer ne vé vseh in jih tudi ne more vedeti, ali dokler je dobro, pošteno, izpolnjuje jih, naj že bode tudi brez vedenja. Ali kaj, ko pri vseh postavah sam čut pravice ne pomaga! Nehoté in toraj zoper voljo lahko zagazi človek zoper nje. Tu mu pa potlej nič ne pomaga, on zapade, kedar se zasači, svoji kazni. Treba mu jo je prestati.

Mi zoper to nismo, če se nam tudi smili revše. Postava je postava. Ene misli pa pri tem vendar ne moremo zadušiti. Ali bi ne bilo mogoče, novih postav tam, kjer, in v takem jeziku, v ka-

terem jih ljudstvo more umeti, razglasiti? Zanimati tega vprašanja menimo, da ne gre“.

Naj bi gosposke naprosili, ali naložile duhovnikom, učiteljem, županom, da bi ob nedeljah po službi božji kmetom razlagali vse nove postave, katere le količkaj ljudstvo zadenejo. Ljudje pa naj bi radi prišli take govore poslušat. Učiteljem se že zdaj priporočuje od njihovih predstojnikov, da bi ob nedeljah kmete učili, zlasti o kmetijstvu. Pa oni pravijo, da bi kmetje ne hodili poslušat. Ali je to res?

Za poduk vsem Dolenjcem.

(Dalje.)

Pripomočki k ohranjenji sadnih in gozdnih dreves.

Gotovo je, da sadjereja zelo povzdiguje blagostan v deželi, in da je sadje velikokrat krepka podpora in bramba zoper lakoto itd. Tudi se ne more trditi, da bi se zavoljo sadjereje kako drugo delo zanemarjalo. Sadje neizrečeno veliko koristi, ker se vživa sirovo, kuhano in posušeno; še iz gnjilega sadja napravljajo kis, ki tudi veliko koristi pri gospodarstvu; tudi les sadnih dreves koristi vsestransko.

Veselo se sliši, kako se širi sadjereja v naši deželi; a vse več bi se še lahko storilo

Podlistek.

Kako hraber je bil Andrej Eberhard Ravbar.

(Dalje in konec.)

On odloči, naj si ta dva „golijata“ moč svojo poskusita na ta način, da bosta eden drugemu pošteno zaušnico dala; srečka (loz) pa naj določi, kateri jo bo drugemu prvi „pripeljal“. Jud je bil tako srečen, da je smel prvi Ravbarju udarec zasoliti. Ravbar je tako močan udarec od juda dobil, da se je na tla zgrudil; zdelo se mu je, kakor da bi ga bil kak kovač s kladvom udaril. Revež moral je ta „špas“ drago plačati: celih osem dni ležal je potem v postelji; iz hiše pa še dalje časa iti ni smel; to čudno „birmovanje“ je dolgo časa premišljeval. Ta hiša postala je vsled tega prav imenitna; v Valvazorjevem času je bila še videti

v Gradcu; imenovali so jo: „Ravbarjev dvor“ in po nji ulico zraven: „Ravbarjevo ulico“; pozneje dobili so jo v last gospodje Brajnerji.

Ko je čez dalje časa Ravbar se pozdravil in okrepečal, prišel je čas „birme“ tudi za juda.

Vse je bilo določeno: dan in ura za to čudno „vojskovanje“; in kaj stori Andrej Ravbar?

Ker je tudi jud imel dolgo brado, ovije si jo Ravbar parkrat svoje leve roke, z desnico pa po nji s tako silo mahne, da judova brada s čeljustjo njemu v roki obvisi; jud je bil ob brado in čeljust — ob kratkem tudi ob življenje!

Kaj ne, dragi bralci, taka vojska človeku nikdar ni dovoljena, najmanj še kristjanu! Peta zapoved pravi: „Ne ubijaj!“ Ko bi se v pravični vojski kaj takega zgodilo, no, to bi že drugače presodili.

ker je še veliko praznega prostora, ki je za sadno drevje zelo pripraven. Da se pa ta tako imenitni namen doseže, je treba mladino podučevati o sadjereji in jo za njo vnesti.

Ako mladina doraste in skrbi za sadjerejo, daje sosedom lep izgled, in tako se širi ljubezen do sadjereje po naslednikih, in se vedno bolj vstanovlja. Nihče pa nima vgodnejše priložnosti, da v mlada srca vcepi ljubezen do sadjereje, kakor učitelji, katerim je izročena kmečka mladina. Že pri navadnem šolskem uku lahko učitelj učence vnema za sadjerejo; še večji prid pa bo za šolski mladež, ako učitelj skrbi, da se djansko podučuje v sadni drevesnici, in ako pri vsaki priliki v šoli bere in razlaga iz vrtnarskih bukev.

Pripomočki k ohranjenju sadnih dreves so ti:

Učitelj naj priporoča, da se sadno drevje snaži. Za snaženje in obrezovanje drevja sicer deloma vsak letni čas ugaja, a najboljši so pozimski meseci; in ravno ob tem času ima sadjerejec in poljedelec, za ta posel največ časa, ko drugo navadno delo miruje.

S snaženjem drevja si pa tudi kmetovalec dostikrat v zadregi ob zimskem času potrebnih drv dobiva v bližini svojega stanovanja, ter mu ni potrebno po več ur oddaljeni gozd po nje hoditi. — Ta prid naj bi si kmet in sadjerejec dobro v spomin vtisnil in ga nikdar ne zgrešil! Sadnemu drevju s tem pomaga k lepši rasti boljšemu razvoju in bolj gotovi rodovitnosti, sam sebi prihrani veliko težavnega dela, ter si zagotovi boljših dohodkov, in drevje v krepki rasti in lepem razvoju ohrani.

Tudi se premalo ceni gnojenje sadnemu drevju. Mnogo dreves samo zato malo sadú donša in na zadnje vsahne. Pri sadjereji je tedaj velika važnost to, da sadjerejec drevju priprav-

nega gnoja daje, v pravi razmeri in tudi v pravem času. Najbolje se sploh gnoj sadnemu drevju prileže v tekočem stanu, kajti tak gnoj hitreji v zemljo pride do koreninic drevesnih, ki ga srkajo, suhi gnoj nasproti le počasi s pomočjo deževnice v zemljo dohaja. Povodni gnoj se vlije v jamo, katera je kaki četrt metra široka in pol metra globoka in se tako daleč od debela skoplje, doklej veje drevesa sežejo. Ko je bil gnoj vanjo vlit, se zopet zasuje. Najboljši čas drevju gnojiti je od vspomladi do jeseni, in sicer zgodaj vspomladi zato, da rast izbudimo v drevesu, — da drevo nastavlja sad, se mu prileže gnojenje malega in velikega travna.

Zatirajo naj se sadnemu drevju škodljive živali: miši, gosnice, metulji, sadni črv, hrošči, mravlje, uši, ose i. t. d.

Koristne živali, ki sadjerejcem skazujejo posebno ljubav, med temi so: krt, netopirji, žolne, kukavica, senica, škorec, lastovke, žabe, krote, kuščarji, krešič in roparski hrošči, pajki in sploh ptice pevke, ki se živijo od različnih mrčesov in gosnic, ki sadjerejcu toliko škode naredijo. Zatoraj so ptiči sadjerejcu največji prijatelji. Toraj skrbimo, da se množe ti prijatelji in dobrotniki.

In neporedni fantalini, ki ne znajo družega, nego stikati po gnjezdih in nedolžne živali moré, naj se oistro kaznujejo. V prvi vrsti naj skrbé c. kr. okrajna glavarstva, da se v tem smislu dani ukazi spolnujejo, in pri vsaki županiji naj bi bila zapornica, v katero bi se devali neporedni fantalini, za enake prelomovalce mora se tudi kazen izpeljati.

Koliko je ptičje gnjezdo vredno?

5 mladičev in dva starca vgonobé na dan po 10 gosnic = 70 gosnic. Pitanje traje 5 tednov = 2450 gosnic. Pri razvitku žrejo gosnice 30 dni, a vsaka na dan 10 sado ali

No, druga poskušnja hrabrosti bila pa je nedolžnejša, in to si je bil izmislil cesar Maksimilijan II.

Cesar je bil odločil svojo hčer Heleno tistemu junaku za ženo, kateri bi družega v (žakelj) vrečo spravil. Marsikateri vitez bi bil cesarjevo hčer rad dobil, toda to srečo poskusita le dva: neki plemenit Španjolec in naš Andrej Ravbar.

Tudi Španjolec veljal je za junaka, da mu kmalu ni bilo para; na vse to, bil je pa še nekoliko večji, kakor Ravbar. Obadva poskusila sta svojo moč za cesarjevo hčer, toda na „nekvarni“ način, ktere ga si je izmislil cesar Maksimilijan II.

Cesar, smešen gospod kakor je bil, odloči, da se napravita dva tako velika žaklja, kakor sta bila junaka velika, v to čudno „mišlovko“ naj bi poskusila eden družega vgnati. Vse to se je godilo v cesarjevi pričujočnosti.

Obadva junaka sprejela sta s hvaležnim srcem cesarjevo voljo in pričela eden družega v žakelj loviti. Močno se porivata sem ter tje in rukata dolgo časa; naposled Španjolec omaga in moral je, hoté ali nehoté v žakelj „maširati“. Cesarsko stavo dobil je bil Ravbar; Španjolca bilo pa je tako sram, da se več viditi ni mogel na cesarjevem dvoru, bal se je zasmehovanja in zaničevanja in jo je popihal proč za zmeraj.

Ta Andrej Eberhard Ravbar umrl je l. 1575. na grajščini Peternel, ne daleč od Presburga (Požuna).

No, kaj pravite k temu, dragi bralci? Ali vam dopade ta „nekrvna“ vojska? — Meni tako dopade, da bi jo vsim pretepalcem priporočil kot najboljši in najzdatnejši pripomoček zoper „kugo“ pretefov, pobojev in umorov.

mladik požré = 735.000 sadov. Na hektoliter 900 sadov = 816 hektolitrov. Hektoliter po 3 gld. = 2448 goldinarjev.

Slavna vlada nam predpisuje naj bi učitelji skrbeli, da se mnogo valivnic pripravi. A mi učitelji bi preskrbovali, neporedni fantalini pa razdjal!

Jeli bi se enaka dela ne smela kaznovati? Na zgornjem Avstrijskem, ker se zelo mnogo s sadjerejo bavijo, nahaja se skoraj na vsakem drevesnem vrtu več valilnih tružic za škorce.

(Dalje prihodnjič.)

Navadna — ali vender imenitna reč!

(Konec.)

Stokrat te slišim tožiti: Dolenjec je revež, nekaj trtic ima, če mu té obrodé, še giblje, ako pa ne, gorjé mu! Polja, kjer bi pridelal rumene pšenice, ima jako malo ali pa nič; travnikov, ki bi mu dali tečnega sena, da bi redil obilo blagá, iščeš skoraj zastonj! — kako bode ubogi Dolenjec plačeval visoke davke?!

Pa še ako ima kako njivico — mu pa slabo rodi, ker ga zopet gnoja nima, da bi dobro pognojil: ako pa ptice in zajci gnojé, zastonj pričakuješ pridelka!

Res je tako, ljubi moj, in večkrat že sem djal, da se mi smiliš. Zato bi ti rad pomagal — in res bodem skušal z dobrimi sveti v „Dol. Novicah“.

Danes ti povem vnovič, da je marsikak Dolenjec sam kriv — vsaj deloma sam kriv svojemu uboštvi. Gnoj ti je potreben, kakor denar: brez denarja ne kupiš, brez gnoja pa pri nas ne prideláš. Resničen je pregovor: gnoj je kmetu zlato. Prva skrb bi ti morala torej biti, da si napraviš mnogo gnoja. Z njim zabeli svoje majhne njivice — in rodile ti bodo, da bodeš strmél.

Taki „junaki“ pretepači naj bi se raje v žakelj tlačili, kakor pa z noži, s pipci in drugim morilnim orožjem, eden družega napadali — in kateri bi bil premagan, naj bi tega Španjolca posnemal — kar zgubi naj se!

Toda, dragi bralci, še tega nedolžnega vojskovanja slovenskim fantom ne svetujem, ker bi se vender le utegnil „žakelj“ raztrgati — in potem bi ga morali šivati, ali v Ljubljani — na gradu, na Žabjeku ali kje drugje v ječi! — in koliko „cvirna“ bi porabili za to, in še kaj družega! — Pamet — pamet svetujem vsem takim „junakom“. Sovražnikom iz srca odpustiti in za njih moliti — to je najmočnejše orožje od Kristususa nam priporočeno in zapovedano.

M. M. „polhar“.

Kako? praviš, kako, vsaj nimam živine, ki bi mi delala gnoja?

Verjamem, res je. Ali povedale ti bodo že še „Novice“, kako tudi brez obilne živine dobiš veliko ali vsaj mnogo več gnoja, kakor ga dobivaš sedaj. Tvoja maloštevilna živina ga stresa doslej po paši, doma pa zgubiva tvoj gnoj najboljšo moč po gnojnici, ki ti grdo odtaka po cesti, ulicah ali vrtu, — kako prideš temu v okom, se ti bode povedalo s časom; jaz pa danes pravim samo: še drugače si sam kriv, da zgubiš mnogo, jako mnogo gnoja! — Ne verjamem, te slišim govoriti. Pa je vender le res!

Ako greš po svetu, bodeš videl tu in tam, da hodijo ljudje z vozičkom, metlo, motiko ali lopato po cestah in pobirajo — živinske odpadke! Zakaj? — gnoja iščejo — in modro ravnajo. Kaj pa ti, ali če ne ravno ti, vender marsikateri izmed vas Dolenjcev, ali tudi tako skrbno iščete gnoja? — Kaj še! — še proč ga mečete, še zapravljate ga! Pa kako?

Gnoj niso samo živinski odpadki, ampak tudi in še veliko boljši gnoj so odpadki človeški. Tudi ti naj ti ne gredo v zgubo, kajti tvojeji njivi lahko dajo veliko koristi. Glej, vender je pa na Dolenjskem po mnogih krajih še gospodarjev, ki prav nič ne skrbé, da bi se jim ta gnoj ohranil, — ker nimajo stranišč, to je krajev, kjer se opravlja telesna potreba. Raznaša, raztresa se gnoj po vseh mogočih krajih — le gospodar ga ne dobi, da si bi ga krvavo potreboval! Ali to ni nespametno, neumno? ali se ne pravi to za kmetovalca jako potrebno reč kar zapravljati?!

Ljubi moj, tu imaš drug in gotovo jako važen vzrok, ki ti pravi: gospodar, napravi si stranišče brez odlašanja!

Sramožljivost ti to vелеva, kakor sem ti zadnjič razložil: korist, potreba, tvoj dobiček to tirja, kakor sem ti pokazal ob kratkem danes, zato sem prepričan, da ga ne bode ne enega izmed mojih bralcev, da ne bi precej napravil tacega kraja, ako ga še nima pri hiši. Vsaj to vender ni taka velika draga reč. Nekaj desák vender dobiš, — ni treba, da bi bile najboljše — postaviš pa si stranišče lahko sam, ako si le količkaj izurjen. Toliko tesati bi moral znati vsak kmet, kajti vse rokodelcem dati, mošnjo kolje.

Pa kamo postavi stranišče?

Če je mogoče pri gnojišči, da človeški gnoj med kravjek lahko pomešaš, kar je jako koristno. Vendar pa pazi, ako le moreš, da ne bode na očitnem kraju. To je, glej, da se ne bode videl s ceste, z ulic — sploh s kraja, koder hodi mnogo ljudi; kajti ravno lepota ta reč ni, akoravno je potrebna. Postavi ga tedaj,

če je lahko mogoče, v zatišje, za hišo. Ali pazi pri tem vendar tudi na to, da ne bode predalet od tvojega stanovanja; ker bi bilo to sitno zlasti, ako bi moral po noči iz gorke posteljice tjekaj hiteti: lahko bi se prehladil ter si nakopal bolezen.

Zapisal sem te vrstice iz najboljšega namena; lastna skušinja mi je kazala, da je potrebno — zato sem pa tudi popolnoma prepričan, da ne bodo glas vpijočega v puščavi.

Kaj je novega po avstrijskem cesarstvu?

V Ljubljani je imel naš škof dva imenitna gosta: knezoškofa iz Gradca in onega iz Briksena.

V saboto 25. julija se je v Celovcu odprla deželna razstava. — 26. pak je zadobila veljavo meseca maja sklenjena postava proti postopačem in vlačugam. Prav potrebno je že bilo. Upamo, da se bode s to postavo dalo tudi umazaniam ciganom nekoliko na prste stopiti.

Zadnje dneve je šlo 1500 Čehov obiskat razstavo v Buda-Pešti — in sicer skupno. Madjari so jih sprejeli jako prijateljsko in slovesno. Pravijo, da je to za Avstrijo velike pomembe, ker se dva velika naroda — madjarski in češki tako bratita. Bog-daj, da bi bilo res Slovanom v korist!

Kakošni so naši liberalni nemci, so pokazali v novič zdanji čas. Prišlo je namreč veliko avstrijskih nemških turnarjev v Draždane na Saksionskem. Zasramovali in z nogami teptali so častitljivo avstrijsko državno zastavo — o Avstriji in ljubljenu našemu cesarju pa niso hoteli nič slišati. Sram jih bodi!

Kaj je novega po širokem svetu?

Na Francoskem se prepirajo, ali bi se polastili otoka Madagaskarja, ki leži na vzhodnej strani Afrike, ali bi ga pustili pri miru. No, mirovati Francozje res ne morejo.

Na Španjskem še vedno strašno divja koler. Vsaki dan jih zboli nad 2000. Pomrje jih skoraj polovica obolelih.

Svet še vedno ugiba, bode li vojska med Angleži in Rusi zavolj Afganistana — ali ne. Rusi so se tamo jako utrdili.

V Ameriki je umrl prejšnji predsednik Grant. Američani ga bodo pokopali jako slovesno.

V Afriki, v Sudanu blizu Kazale so bili strašno hudi boji. Divjaki so Angleže divje napali, pa se morali umakniti. Tri tisoč jih je obležalo mrtvih. — V zapadnem Sudanu pa je dohomejski kralj napal evropsko naselbino o Porto-Novo ter požgal deset vasi. Stare ljudi so divjaki

poklali, mlade brez raločka moške in ženske pa odpeljali, da jih bodo darovali svojim malikom. Pravijo, da je več kakor tisoč tako nesrečnih.

Minuli mesec umrl je v Sudanu grozoviti krvoločnik, mogočni in krivi prerok Mahdi za kozami. Mnogo človeških src prelilo je nedolžno kri zaradi njega.

Gospodarske stvari.

Poduk našemu kmetu.

** Zavaruj si svoje domovje proti ognju! Marsikdo je že jako obžaloval, ko mu je nesrečni požar hišo vpepelil, in je s težo goli život iz plamena odnesel, da ni bil zavarovan. Kako naj si drugo domovje postavi? Denarja sam nima, a posoditi mu nihče noče ali ne more. Zategadelj si zavaruj svojo hišo in gospodarska poslopja proti ognju! Znesek, katerega ti je na leto plačevati, ni velik; ako nekaterikrat po letu prav rano vstaneš, zaslužiš si ga, ali, ako na leto petkrat v krčmo ne greš, prihraniš si ga že s tem. Zavarovaj se pa pri zanesljivem društvu! Ali ker lahko tudi najboljša banka na kant pride (falira), zato nekaterikrat poizvedavaj pri dobro ti znanih, izvedenih gospodih, kako je z društvom, pri katerem se hočeš zavarovati. — Ne zavaruj si pa poslopij za večji znesek, kakor so vredna. Društveni agenti temu sicer ne oporekajo, ker je tudi to njih dobiček; ali če ti pogoriš, izplačalo se bode le toliko, kolikor so poslopja v resnici vredna. — Dobro bilo bi tudi, če si zavaruješ poljske pridelke proti škodi toče ali če živino zavaruješ, ki ti po bolezni pogine, pri takem zavarovanju moraš še bolj previdno ravnati, ker dobrih takih asekuranc je dosihmal še malo. — Tudi življenje svoje ali življenje otrok zavarovati, je dandanes zelo navadno in res tudi priporočila vredno takemu gospodarju, kdor more vsako leto par goldinarjev si odtrgati in jih asekuranciji vplačati, da potem otroci po smrti njegovi dobijo večji ali manjši kapital izplačan, ali pa otroci, kedar dorastejo do leta, ki je po asekuranciji določeno. — Po kmetih se večkrat klatijo ljudje, kateri se sicer vedó, kakor bi bili zastopniki kakošne zavarovalne banke, toda niso družega, kakor sleparji. Zato svetujemo priprostemu kmetu, naj ne zaupa vsakemu človeku, ki ga na domu obiše, naj ne daje vsakemu denarja. Posebno naj se ne dá slepariti po ljudeh, kateri mu hočejo (na videz) lehkim načinom pomoči k sreči, do denarja, na primer da mu govore o „šacih“ (zakladih), ali da mu dober denar izvabijo za kakšne ponarejene novce, ali da mu o loterijski sreči prorokujejo.

Piše nam se:

Iz Stopič. — Znano je, kako ljudje tudi po naši sicer pošteni kranjski deželi tožijo, da se tatvine čedalje bolj množé. Tudi v Stopičah so se sedaj v prav kratkem času tri tatvine izvršile. Nekdo, katerega so k sreči že dobili, je hodil v hrame vino krasti. Mlinarju Jankotu iz dolnje Težke vode je tat komat vkradel; vse usnje (jermenje) porezal in s seboj odnesel, le goli les v bližnjih Čermošnjicah popustil.

V Stopičah, v sredi vasi, so tatovi kmetu kaščo odprli ter pol boha suhega špeha, več ko 20 klobas, 3 rujuhe, kake 2 mernika koruze in 1 žakelj, v katerem so koruzo nesli, pobrali. V Podgradu so dobili tatú, ki je ovco na paši vgrabil, zaklal in spravil.

Ni čuda, vsaj naše postavno človekoljubje ne dovoli, da bi se tatu kaj žalega zgodilo. Tatu, če ga tudi dobijo, se dobro godi v ječi pri dobrem kruhu, juhi in „knedelnih,“ okraden poštenjak pa redkokrat svoje nazaj dobi.

S tatovi bo morala sl. gosposka bolj ojstro postopati, sicer se bode njih število še vedno bolj množilo.

Z Dobrove pri Ljubljani 27. julija — Morda Vam vstrežem, ako se tudi jaz iz ljubljanske okolice pridružim vašim dopisnikom.

„Dolenjske Novice“ ste tudi nam prav ljube, akoravno se ne prištevamo več Dolenjcem — beremo vas vendar le prav radi — pa tudi ne zastonj: marsikako dobro zrnice imate tudi za nas. Mislimo, da bi bilo pač dobro, ako bi se le ne med Dolenjci, ampak tudi med Gorenjci še bolj razširile, kakor do sedaj.

Vi Dolenjci tožite, da pičlih svojih pridelkov ne morete lahko spečati, ker ni železnice. To je res sitno. Mi imamo blizu ljubljansko mesto; zaradi tega se nam ni bati, da ne bi mogli prodati svojih pridelkov, žali Bog, da nimajo take cene, kakor bi bilo želeti.

Ali poljskih pridelkov letos pač ne bomo prodajali, ker letina ni ravno dobra. Rži smo pridelali jako malo, vzela jo je zima, pšenice je tudi veliko manj, kakor druga leta. Krompir zgodnji je prav lep in okusen, tudi pozni dobro kaže. Druge sedeže pa tare suša; ako ne bode kmalu dežja, bomo dobili malo sadu. Sena je bilo dovolj, ali otava si zarad pomanjkanja vlage ne more kaj opomoči. To je slaba za nas, ker nam vendar poglavitni prihodek daje živinoreja: mleko prodajamo v Ljubljano, po govedi pa mesarji hlastno segajo. Sadja je letos pri nas malo, hrušek in češpelj nekoliko — ali jabelk tako malo, da je komaj imena vredno. Vi Dolenjci, ste v tem gotovo bolj srečni. Bog vam blagoslovi še vinsko trtico!

Tudi marsikake druge nadloge bi vam še lahko potožil, pa danes ne bodem omenjal ljubljanskih in družih postopačev, ki nas nadlegujejo kakor vas umazani cigani, tudi ne tožil zavolj visocih davkov; ampak rečem le, da je pri nas jela razsajati huda kuga. Kaj kuga? pravite prestrašeni. Da kuga, ki mori telo in dušo; kuga, ki grunte spravlja na boben. Ta pošast je šnopsarija! Grdo žganje vleko ljudje tukaj od dné do dné bolj, — tisto ostudno pijačo, ki se napravi kar iz špirta in vode. Žalostni nasledki se že kažejo, da je groza: siromaštvo se razširja, sramožljivost, pridnost, varčnost in poštenost pa zginja. Gorjé, ako se tej pošasti ne postavijo meje! Dolenjci, vi ste v tem doslej menda še bolj pametni, — prosim vas, ostanite taki. Ne pijte grdega žganja, naj ga vam prodaja oštir ali štacunar, ne pijte ga, naj se že imenuje „ta kratki“, „heroš“, „brlavka ali kakor koli!

Domače vesti.

(V Šmihelu pri Rudolfovem) pel je pretečeno nedeljo, sv. Ane dan, čast. g. Josip Kos, novo mašo. Pridigal mu je mil. g. prošt Peter Urh, in v izvrstnem govoru pokazal, kaj je katoliški duhoven ljudstvom po vseh pokrajinah sveta. Vreme bilo je ta dan kaj vgodno, za to se je bilo ljudstva sešlo, da se je vse trlo. Slovesnost je povečevalo tudi to, da so isti dan šli otroci k prvemu sv. obhajilu, katerega so prejeli iz rok g. novomašnika. Gotovo ostane ta dan vsem dolgo, dolgo v spominu, ki so se vdeležili te prelepe slovesnosti. Novomašniku pa kličemo iz dna srca: „Bog Te ohrani cerkvi in narodu v prid, mnogo, mnogo let!“

(Česarjev dar.) Presvitli cesar podaril je 3000 goldinarjev ponesrečnim Dolenjcem Krškega okraja, katerim je letos toča pobila.

(† Gosp. Nik. Dolinar,) vpokojeni kurat tržaške škofije v Vodiški fari pod Šinkovem turnom je v sredo 15. julija v 77. letu svoje starosti umrl. Naj v miru počiva.

(Čast. g. Miha Mogolič), rojen Novomeščan, bivši župnik, ki je pa zaradi bolehnosti mogel stopiti v pokoj in zdaj kot kurat biva v Siebenhirten-u blizu Dunaja, porabil je svoj prosti čas v študije modroslovskih učenosti ter bil zategadelj imenovan doktorjem modroslovja.

(Učitelji) novomeškega okraja so imeli 2. julija v Novem mestu, oni iz Krškega okraja pa 22. julija v Krškem navadno letno zborovanje v posvetovanje, kako bi se šolstvo izboljšalo.

(Šolske reči.) V Črnomlju je hodilo v šolo letos 560 otrok. Ondi so šolo 15. julija

končali. V Novem mestu je bilo na deški šoli 172 dečkov, ki so se prav pridno učili. Iz tiskarne poročila je videti, da so v 4. razredu vsi izdelali. To je lepo.

(V Toplice na Dolenjskem) je prišlo do 15. julija 736 ljudi zdravja iskati.

(Cesta čez Gorjance) se že dela. Kopači kopljejo zemljo, drugi lomijo skale, voz za vozom odvažja in privaja tvarino. Veselo gibanje daje upanje, da bode vsaj najhujši klanec že v teku leta zginil. Kolika dobrota, da se vsaj vratolomni klanec na „Wacht“ odstrani.

(Somenj na Veliki loki) pri Trebnjem bil je 25. julija prav živahen. Živine prignalo se je okoli 1000 glav. Prišlo je veliko tujih kupcev, seosebno Lahov in ljubljanskih mesarjev, kateri so precej kaj lepih volov pokupili. Tudi v Toplicah je bilo 27. julija veliko živine, 1050 glav, vendar tujih kupcev malo.

(Oropali) so dne 30. julija v Šmihelski cerkvi od 8.—9. ure zjutraj neznani tatovi milodarno škrinjico, v katerej je bilo blizu 12 gl. Do sedaj še nimajo tatu, a žandarmerija jih pridno zasleduje.

(Po toči poškodovane kraje) na Dolenjskem, zlasti v Kostanjeviškem okraji si je bil ogledal 11. julija sam visokorodni deželni predsednik gospod baron Winkler.

(Nesreča.) Iz Metlike se poroča: Pretekli pondeljek, ko je bil semenj v Sošicah v Žumberku, priplazijo se proti večeru trije Baličani pod okno Marka Kordičana in začnejo tuliti kot volkovi. Marko zgrabi po puški, a oni trije zbeže. Ko se mrak stori, pridejo po istej poti trije Kranjci, ter se mirno pogovarjajo, ne vedoč, v kakej nevarnosti so. Marko misleč, da so to oni trije dražilci, nameri nabasano dvocevko — in sproži, pok, pok in Marko Kučinič se zvrne na zemljo. Smrtno ranjenega odnesó v hišo, ki je baje že izdihnil dušo. Morilca so odpeljali v Ogulin.

(Toča je pobila) po Kočevskem okraji na 15. julija ob 2. uri popoldne po vaseh Grivac, Petrina, Pirče, Kuželič in Planina, Kosteljske župnije, in je skoraj vse do malega zbila.

(Utonil je) pretečeno nedeljo sin Franc Simončiča iz Velike vasi pri Krškem. Kopal se je v Savi, in pri tem utonil.

(Kranjskim ovčarjem.) C. kr. kranjska kmetijska družba bode iz letošnje državne subvencije za izboljšanje ovčarstva nakupila nekoliko ovnov in ovac ukviškega plemena ter jih brezplačno dala takim gospodarjem, ki dokažejo v svoji prošnji, potrjeni od županstva in od cerkvenega urada, da a/ že več let precejšnje število ovac redijo; b/ da je njih kraj

za ovčarstvo posebno ugoden, in c/ da jih je volja, dobljenega ovna najmanj 3 leta za plemo držati, in kolikor umno ovčarstvo dopušča tudi svojim sosedom za plemo prepuščati. Prošnje, potrjene po predsedniku dotične kmetijske podružnice, imajo se zadnji čas do 15. septembra t. l. pri kmetijski družbi vložiti.

Razne vesti.

* (Dovolite, da cesaričini roko poljubim.) V Antwerpen obiskala sta 12. julija t. l. naš presv. cesarjevič in cesaričina ondošnja zastavo. Ko stopita v avstrijski oddelek, darovali so cesaričini Štefaniji veliki šopek cvetlic. Da bi zamogla sprejeti te cvetlice v roke, odložila je pihljačo na neko mizico, a potem na njo pozabila. Neka deset do dvanajst let stara deklica, ki je to opazila, vzela je pihljačo ter tekla za imenitno gospôdo in jo izročila cesaričinej, ter se jej je poklonila. Cesarjevič Rudolf je smehljal, vprašal zarudelo deklico, kako da jej je imé ter jej hotel podariti nekaj cekinov. Ali deklica darti ni hotela vzprejeti ter rekla: „Hvala, visokost, tega mi ni treba, moji starši so premožni.“ — „Kako pa ti hočem povrniti postrežljivost?“ vpraša cesarjevič Rudolf. Mala deklica nekoliko pomisli, potem pa reče: „Dovolite, da smem poljubiti roko cesaričini, onej gospej, na katero so Belgičani tako ponosni.“ Okolistoječi so bili ganjeni, cesaričina Štefanija pa se je pripognila ter deklico poljubila na čelo in usta.

* (Zakaj porablja jo že dandanes žganje.) Neka skrbna gospodinja dala je koklji jajca za izvaliti. A koklja je le malo pišet izvalila in še to takoj brez usmiljenja popustila in se več zmenila za nje. Gospodinja, ki je imela zelo rada piščeta, pripovedovala je to nesrečo povsodi. A glej! Povsodi se še dobé taki ljudje, ki vedó vse ozdraviti. Tudi ta gospodinja dobi kmalo zdravnika za njeno kokljo in piščeta se svetom, naj dene petelina k piščetom, da jih bode on na vado peljal. „Petelin pa noče sedeti,“ rekla je gospodinja. „Potem pa mu morate dati žganja piti.“ A, tudi s tem ga niso pripravili, da bi gnal piščeta. Zdravnik žganja pa le ni odnehal, ter rekel je dalje: „Se vé, da se to ne bo takoj zgodilo, a dajte mu večkrat, potem bo šlo. In glej, šlo je! Petelin je obsedel, seveda, opijanjen in čez nekoliko ur — mrtev.“

* (Amerikanci so povsod amerikanski.) Nedavno si je v Katanogi zamorec vzel življenje s tem, da je v pisker vrelega olja vtaknil glavo. Nesrečnež je rjul, ko divja zver, predno je bil mrtev. Tudi neka ženska blizu Jerseja ni nič boljše storila. Popila je namreč precej veliko špirta, potem prižge klinček ter si gorečega v usta potakne. Zažgala je sama sebe ter v grozovitih mukah umrla. — Prav amerikansko.

* (Mleko kuhati.) Marsikatera skrbna gospodinja, kuharica ali dekla, ki je kuhala ali ki kuha mleko, se je že jezila in se še jezi, ker mora, ako mleko kuba, vedno zraven stati in paziti, da se „smetanca ne prismodi ali ji celó mleko ne izkipi. Učeni možje pa so našli tudi temu pripomoček, in vsaka gospodinja ali kuharica pusti 3 ali še več ur mleko pri ognji, ter se ji ne bode prismodilo ali izkipelo. Stvar je pa ta: Ako se na lonec položi „trahtar“ (cev mora

moleti kviško) potem se lahko kuha mleko, kolikor časa želi kedó; kajti mleko se polagoma vzdiga proti cevi kviško in podá zopet nazaj, brez da bi se kaj izlilo ali prismodilo. Ravno tako tudi pri čokoladi.

* (Najstarejši učenjak) v vsej Evropi je gotovo dr. Kevreul, profesor organske kemije na francoskej univerzi. Dne 31. julija dopolnil je 100 let; dela pa še vedno in živi jako zmerno; jé le tedaj, kadar mu je potreba in ne pije vina ali kake druge močne pijače.

Opravki vélikega serpana ali avgusta.

Opravila na polji se nadaljujejo. Detelja za seme se požanje, konoplje se izrujejo. Ako imaš slabe travnike, najboljši čas je, da jih s travnimi semeni poseješ. H koncu meseca se mora že otava seči. Ako daš zdaj omlačeno žito v mlin, dobro ga poprej posuši, sicer kruh rad plesnije in je nezdrav. Popolnoma zrelo sadje je zdravo, nezrelo je silno škodljivo. Nezrelo sadje, ki prezgodaj z dreves popada, zna se prešičem pokuhati. Kokošja jajca so tega meseca najstanovitnejša, zato se namočijo v olje ali v kako drugo mast, da se jim potnice zapró, in se potem v pepelu, pesku ali v otrobih za zimo shranijo. Volnata oblačila večkrat izpraši, da jih moli ne bodo pregrizli. Na sadnem vrtu naj se cepljenim drevescem obezila odjenjajo, tudi naj se oplevejo in okopljejo. Trtam se vršički prikrajšajo. Ako se je tretja kop v vinogradu opravila, je vse delo do trgatve pri kraju. Trtna uš se v vročih dneh na tleh pokaže s krili, pa je kaj drobna. Za slaba vina v kletih je zdaj nevaren čas, da postanejo cikasta. Za setev pridrži najboljše seme, drugo prodaj, čim prej tem boljše. Za ozimno se njive orjejo. Za okuliranje (cepljenje z očesom) je najboljši čas med masema (od 15. avgusta do 8. septembra). Na vrtu se okopuje zelje, zelena in repa. Zimska salata se seje. Zgodnji krompir se okoplje. Seje tudi črna zimska retkev. Gospodinjje shranjujejo in vdelavajo sadje za zimo.

Smešnice.

Prodajalec: „Čujte, France, dajte, dajte svetilnico malo nazaj priviti in... da se kaj prihrani!“

France: „Le pustimo jo goreti tako ko zdaj, gospod, — pri prvem kupcu pa zaračunim 10 kr. več in škoda vam je povrnjena.“

Prodajalec: „Jaz vam pa rečem: Vi zaračunate pri prvem kupcu 10 kr. več, luč pa vse jedno nazaj privite.“

Sejmi na Dolenjskem.

Dne 1. avgusta na Vinici; — 2. avgusta na Dolih in v Dolu; ponedeljek po 2. v Ribnici; — ponedeljek pred sv. Lovrencem v Dolih, na Travi, pri sv. Lovrencu na Temenici; — 14. avgusta v Leskovcu; — na dan pred Velik. Šmarnom v Toplicah; — sv. Roka dan v Bistrici (pri Trebnjem), na Vačah, v Šmarji in Trebnjem. — Na sv. Lovrenca dan 10. avgusta na Gori pri Sočažici.

Listnica vredništva: Gosp. F. O. na M. v. — Ne dvomimo, da je Vaš dopis resničen, ali preoster je, bojimo se zdražbo napraviti.

Gosp. D. v Pl. Dopisov brez pravega imena ne sprejemamo, pa tudi ves okraj javno grajati, brez da bi vzrok vedeli, in Vas poznali, nečemo.

Loterijske srečke.

Trst 18. julija	84	29	10	34	39
Gradec 25. julija	51	81	42	20	28

NAPRODAJ!

Iz proste roke prodá Karol Dular iz Rudolfovega hiš. št. 25. dva in pol orala vino-gradov, zidanico, posodo za 100 velicih veder (vina), en oral gojzda, vrtove s sadnimi drevesi in eno njivo. — Večinoma je v gori imenovana Vinareber in nekoliko v gori imenovani Jesenovec pri Dolžu davčna občina Vel. Cerouc.

Pridelalo se je zadnja leta od 50 do 70 velicih vedrov vina, in na vrtih po 5 ali 6 centov suhih češpelj. Vse prav lepo in dobro obdelano, nadejati se je to leto dobre letine. — Natančneje se izvé pri gori imenovanem prodajalcu. [57—1]

Pri grajščini

Thurn Gallenstein na Dolenjskem

se naslednje stvari proti prav ugodnimi pogoji na najmanj tri leta v najem dajo:

1. Mlin in žaga v najboljšem stanu pri vedno obilni vodi, ako bi kdo želel, se tudi zraven dadó njive in travniki.

2. Lepo arondirano posestvo s hišnim in velikim gospodarskim poslopjem 13 oralcv, 1077 ☐ sežnjev njiv, 13 oralov 1248 ☐ sežnjev travnikov, en oral 1178 ☐ sežnjev pašnikov in 10 oralov 1121 ☐ sežnjev hoste za pridobitev stelje. Ta kmetija se tudi prodá.

3. Več njiv in travnikov, posamno ali v večih skupinah, k katerimi se tudi lahko primerna stanovanja dadó.

Več o tem se izvé pismeno ali ustmeno pri oskrbništvu grajščine Thurn Gallenstein, pošta Sv. Križ na Dolenjskem. [58—1]

2 mladi kravi s tretjimi teleti

prodaja

[51]

Franc Meglič, iz Broda pri Novem mestu.

Vsled odpotovanja iz Novega mesta

prodaja se iz proste roke

hišna oprava in kuhinjsko orodje.

Več izvé se v hiši g. A. Vrtačiča v I. nadstropji.

Kdor se hoče dobro nasmejati,
naroči naj se na
Jurjev Koledar,
katerega izda

uredništvo „JURIJA S PUŠO“ v Trstu
oktobra meseca t. l. za leto **1886.**

Jurjev koledar imel bo obilo zanimivega smešnega berila, pripovedek in pravljic, smešne prigodbe v prozi in poeziji, vse z lepimi podobami okinčano. Jurij je tudi prerok in bo prerokoval, kar še do sedaj nobeden ni, ker ima železno dušo, se ni bati, da bi poginil, ampak bode bril burke da bo smeh. — Cena mu je samo 55 kr. — Denar in pisma naj se pošiljajo: upravnistvu „Jurija s pušo v Trstu. [56—1]

RAZPRODAJA!

100 veder rudeče starine

se razprodaja na drobno v farovžu Šempeterkim. — Meri in toči se vsako sredo v tedni popoludan. [55—1] **Janez Rome.**

Prodaja vin.

Pri Otoški grajščini je [52—1]

800 veder

dobrega čistega vina od leta 1879., 1881. in 1884., po 6 do 16 gld. veder, naprodaj, katero se tudi na drobno po vedrih prodaja.

Hiša v najem.

Hiša v Novem mestu z vrtom, kletom in drugimi hišnimi prostori se da takoj v najem.

Več o tem pove uredništvo „Dol. Novic.“ [53—1]

Mlin

stoječi sredi trga Žužemperka, na močni stanovitni Krški vodi, iz 7 tečaji, 8 stopami in vso opravo in popolnoma dobrem stanu, se odda na merico in z prav ugodnem pogojem izurjenemu oženjenemu mlinarju takoj ali pa ob novem letu, bolj natanko se izve pri podpisanemu lastniku. [54—1]

Franc Pehani,

lastnik mlina in dveh vodnih žag v Žužemperku,
(Dolenjsko).

150 centov lepih ježic

in sicer 100 kil po 10 gld. prodaja

[41—3]

Anton Papež,

iz Vel. Lipja, pošta Žužemperk.

RAZPRODAJA!

Slavnim bralcem „Dolenjskih Novic“ si dovoljujem naznanjati, da sem namenil prodajo blaga za verhne obleke za moške in ženske v moji štacuni popolnoma opustiti in bodem vse to blago, kolikor ga zdaj imam

po izdatno znižani ceni

počenši z prvim dnem meseca julija začel razprodajati.

Po znižani ceni

bodem razprodajal prav lepe in nove kambrike, plavo kotonino, volneno blago za ženske in otročje obleke. križaste porhante, cajn za moške obleke, vebercajn, volnene robce za na glavo, cajnaste facaneteljne, i. t. d. Vse to blago bodem po znižani, svoji lastni kupni ceni, ali pa še pod to ceno prodajal. Posebno priporočam nakup prav lepih kambrikov in cajnov za otročje moške in ženske obleke tistim starišem, kateri bodejo v kratkem času svoje otroke k birni peljali, ker se jim ne bode pozneje nikjer več taka prilika ponudila, lepo in dobro blago po tako nizki ceni kupiti. Kdor tedaj od prviga julija nadalje v Novo mesto pride, naj nihče to mesto ne zapusti, brez da bi na razprodaji pri OBLAKU kaj ne kupil. Kdor hoče tedaj lepo in dobro blago za moške in ženske obleke kaj kupiti, naj se poda naravnost v Oblakovo razprodajo. Vsako za razprodajo pripravljeno blago ima z številkami znižano ceno zapisano, in se ne bode nobeno blago pod to ceno prodajalo.

Pri tej priliki si pa tudi dovoljujem naznanjati, da bodem mojo štacuno odslej nadalje izključljivo z drobnim blagom in blagom za perilo zalagal, katero bodem imel na tukajšnjem trgu v največji izbi, najboljšem blagu in stavljaj najnižje cene. Priporočam se tedaj slavnim kupcem v Novem mestu in njegovi okolici k obilnemu kupovanju vsakoverstnega drobnega blaga za perilo z zagotovitvijo, da se bodem, kakor vselej dozdaj, tudi nadalje potrudil z dobrim blagom, veliko izbero, primerno najnižjimi cenami in hitro in pošteno postrežbo zaupanje mojih dosedanjih častitih kupcev ohraniti in drugih pridobiti. [46—2]

Z odličnim spoštovanjem

Novomesto dne 30. junija 1885. **Val. Oblak.**